

Discursu institucional del Presidente de l'Academia

Sr. Presidente del Principáu; Sr. Presidente de la Xunta Xeneral; Sr. Rector; autoridaes; representantes políticos, sociales y sindicales; Sres. académiques y académicos; amigos y amigues:

Güei festexamos el *Día de les Lletres Asturianes* y facémoslo, como se dixo, nun contestu social marcáu poles circunstancies que nos traxo la pandemia, el Covid-19. Na Academia somos perfectamente conscientes de que la esmolición de la xente y la urxencia social tán fixaes agora mesmo na superación de la crisis sanitaria y económica que nos arrodia. Y nós queremos ser solidarios coles persones que sufren, que perdieron nesta llucha cruel a familiares, a amigos y amigues o, mesmamente, dalgo tan básico y vital como ye'l so puestu de trabayu.

Darréu d'ello, esti actu nun tien el calter festivu y multitudinariu d'otros años, non solo porque ello nun se pue facer por razones obvies, sinón porque entendemos que lo que s'espera de nós ye la máxima collaboración y l'exemplu nel compromisu de superación de la crisis. Somos sabedores, nesti sen, de que n'Asturies les coses tán faciéndose con procuru y naguamos porque bien llueu'l nuesu pueblu pueda alendar nuna normalidá que nos faiga dir hacia alantre, como siempre supo facer históricamente la nuesa comunidá.

Pero al llau d'esta realidá doliosa, l'Academia tien tamién güei la xera prestosa d'acoyer a un nuevu miembru correspondiente de la institución, D. Pablo Rodríguez Medina, y de facer entrega solemne del Premiu Nacional de Lliteratura Asturiana, el II Premiu Nacional, a D. Xuan Xosé Sánchez Vicente. De fechu, tán asina representaes dos xeneraciones d'escritores qu'amuesen lo meyor de la creatividá que s'espresa na llingua d'Asturies y que son, en dalguna medida, trayectories paraleles: dambos profesores y dambos escritores que dominen a la perfeición los xéneros lliterarios de la poesía, la novela y el teatru. Xuan Xosé Sánchez Vicente ye ún de los entamadores, quiciabes el más importante, d'una lliteratura asturiana actual que, encontándose nos clásicos, supo dexar de llau'l costumismu folclóricu p'asitiar a la nuesa creación lliteraria nel cumal qu'agora mesmo esfruta y qu'entama a ser recononocida y valorada polos estudiosos y especialistas de dientro y de fuera d'Asturies.

Qu'una trayectoria lliteraria como la de Sánchez Vicente algame esti Premiu Nacional ye una cuestión de xusticia y un arguyu pa les nuses lletres y pa l'Academia de la Llingua Asturiana. Pel llau de so, la presencia ente nós de Pablo Rodríguez Medina ye un aliendu más nuna institución que tien d'axuntar ente los sos miembros a lo más granible y dinámico de la creación lliteraria. Pablo ye yá un escritor de sonodía y un afalador del procesu de recuperación

lingüística en tolos niveles. Dende llueu, l'Academia aguarda grandes coses d'él y persabemos que nun nos va deceicionar.

La lliteratura asturiana cumplió históricamente y vien cumpliendo, pasu ente pasu, toles esixencies que se-y podíen demandar nel enfotu por dignificar una llingua hasta apocayá arrequexada y escaecida nos ambientes sociales xeneradores de la cultura oficial. Sí, tenemos una gran lliteratura, pero dende hai 40 años –que son los que va cumplir l'Academia nel viniente mes d'avientu– tamién tenemos una música n'asturianu d'un valir incuestionable en xéneros tan estremaos como'l folk, la música d'autor, o'l rock. A lo llargo d'estes cuatro décadas, amás, la llingua aportó a la escuela y a la universidá y fixo por dignificase nos contestos periodísticos y, en dalguna midida, nel ámbitu institucional. Les actitúes sociales, pel so llau, fueron faciéndose mayoritariamente favoratibles al idioma.

Pero la UNESCO, informe tres informe, sigue considerando al asturianu como una llingua en pergrave peligru de desapaición. Dende llueu sedría inconcebible qu'Asturies permitiere que tal cosa pasare, sobre too cuando tenemos una previsión constitucional pal caltenimientu de les llingües propies de les comunidaes, la oficialidá, que foi la solución escoyida, por exemplu y con gran éxitu, polos nuestos vecinos gallegos. Galicia, n'efeutu, ye una bona amuesa d'un bilingüismu social harmónicu nel que tanto'l castellán como la llingua de la comunidá conviven pacífica y llealmente.

Nós queremos facer lo mesmo y necesitamos entamar a facelo agora. Ye verdá qu'esti nun ye'l meyor momentu, pero ye la dómina que nos toca vivir. Enantes, a lo llargo d'estos 40 años, hubo momentos bonos pa la economía y momentos malos, momentos d'estabilidá política y momentos de crispación ente los partíos, momentos de tensiones territoriales y momentos de tranquilidá... Lo que nun supimos facer enantes tenemos qu'intentar saber facelo agora. La proteición a la llingua y la cultura asturianas necesita una política d'estáu, un pautu mayoritariu ente los partíos y la sociedá que fixe, definitivamente, el marcu xurídicu que necesitamos; esto ye, el modelu d'oficialidá que s'afaye a la nuesa realidá sociolóxica, sociollingüística y sociopolítica.

Equí tán representaes la mayor parte de les sensibilidaes polítiques asturianas. Dende l'Academia lo que vos encamentamos ye qu'ente vós, ente toos, busquéis con intelixencia y xenerosidá un alcuertu de mínimos sobre'l modelu xurídicu d'oficialización del asturianu y de la fala del Navia-Eo. Un modelu que nun tien por qué replicar necesariamente al d'otres comunidaes, sinón que tien que buscar el so propiu axuste a lo qu'Asturies necesita y hasta onde Asturias quiera llegar. Nesti camín, quiero dexalo claro, l'Academia, si lo xulgáis necesario, pue exercer el so papel moderador pa contribuir al llogru de la definitiva solución xurídica pa cola llingua d'Asturies. Too ello na creyencia

firme de que la llingua nun ye de naide n'esclusiva, nin de les izquierdes nin de les dereches. La llingua ye un patrimoniu cultural de tolos asturianos y asturianos que supieron caltenela a lo llargo de los siglos hasta güei.

Más nada. Munches gracias a toos y toes y feliz *Día de les Lletres Asturianas*, feliz *Día das Lletras Asturianas*.

